

Høgskolen i Gjøviks rapportserie, 2009 nr. 9

**Forskningsbasert undervisning i
bachelorutdanningen i sykepleie**

Et utviklingsarbeid ved Høgskolen i Gjøvik,
Seksjon for sykepleie

Geir V. Berg, Birgitta Hedelin, Inger S. Johansson,
Sigrid Wangensteen og Ingrid Landgraff Østlie

Gjøvik 2009

ISSN: 1890-520X

ISBN: 978-82-91313-30-6

Forord

I denne rapporten presenteres arbeidet med et utviklingsprosjekt i bachelorutdanningen i sykepleie ved Høgskolen i Gjøvik, der målsettingen var å videreutvikle forskningens tilknytning til undervisningen.

Hensikten med rapporten er å gi en tilstandsbeskrivelse av det arbeidet som har pågått fra 2005 frem til dags dato og som kan anvendes som et underlag for en videreutvikling av forskningsbasert undervisning i bachelorutdanningen.

Desember 2009,

Geir V. Berg, Birgitta Hedelin, Inger S. Johansson, Sigrid Wangensteen og
Ingrid Landgraff Østlie.

Innholdsfortegnelse

1	Forskningsbasert undervisning	3
1.1	Historisk tilbakeblikk	3
1.2	Forutsetningene i dag.....	4
2	Hva kan forskningsbasert undervisning innebære?	6
3	Gjennomføring av forskningsbasert undervisning.....	6
3.1	Forankring i ledelsen, koordinatorene og studieenhetene	7
3.2	Progresjonsgruppens arbeid.....	8
3.3	Samarbeidet med studieenhet 1	8
3.4	Samarbeidet med studieenhet 2	10
3.5	Samarbeidet med studieenhet 3	10
4	Bacheloroppgaven.....	11
5	Oppsummering.....	11
6	Diskusjon – synspunkter fra progresjonsgruppen.....	12
7	Konklusjon.....	13
8	Forslag til videre arbeid	13
	Referanser.....	14

Vedlegg 1. Oversikt av milepæler og aktiviteter i arbeidprosessen

1 Forskningsbasert undervisning

1.1 Historisk tilbakeblikk

Norsk sykepleierutdanning som en systematisk utdanning kan spores tilbake til Cathinka Guldberg i 1868, og Rikke Nissen noen få år etter. Rikke Nissen skrev den første læreboka i sykepleie i 1877. På begynnelsen av 1900 tallet ble det startet mer eller mindre systematiske utdanninger ved flere sykehus i Norge av veldedige organisasjoner som Norges Røde Kors, Norske Kvinners Sanitetsforening og Nasjonalforeningen for Folkehelse. Norsk Sykepleierforbund ble stiftet i 1912, og den første lærerutdanningen (kalt fortsettelsesskolen) ble etablert av NSF i 1925 (Christiansen et al. 2004).

Året 1948 ble et merkeår for norsk sykepleierutdanning. Da kom loven om treårig sykepleierutdanning, ”lov om utdanning og offentlig godkjenning av sykepleiere” (Christiansen et al. 2004). Samtidig etablerte man sentrale styringssystemer for å regulere og sikre utdanningen. Loven om sykepleierutdanningen ble revidert i 1960 med endringer for å sikre faglig kvalitet i utdanningen og i den offentlige godkjenningen av sykepleiere. Det ble nå etablert et skille mellom sykehusene og skolene, og utdanningene skulle være like over hele landet (Christiansen et al. 2004).

I 1975 kom ”Midlertidige vilkår for offentlig godkjenning av sykepleierhøgskoler” (Christiansen et al. 2004). Dette ga gjennomgripende endringer ved at skoleplanene nå skulle gjennomføre semesterordning. Samtidig fikk elevene studentstatus med samme studiesosiale vilkår som andre studenter. Endringen førte også til en forkorting av utdanningen med 27 uker. En annen viktig endring var et ønske om å fokusere sterkere på sykepleie som et eget fag, for å erstatte det sterke medisinske fokuset utdanningen hadde. Utviklingen fortsatte på åttitallet hvor kompetansekravene til lærerne økte betydelig. I 1987 kom den første av flere rammeplaner som trakk inn igjen noe av den pedagogiske friheten i utdanningene. Høgskolereformen i 1994 førte til sammenslåinger av høgskoler, blant annet ble ingeniørutdanningen og sykepleierutdanningen i Gjøvik slått sammen til Høgskolen i Gjøvik. Gjennom Lov om universiteter og høgskoler i 1995, kom kravet om forskningsbasert undervisning (Christiansen et al. 2004).

1.2 Forutsetningene i dag

Akademiseringen av sykepleierutdanningen de siste ti årene har hatt stor betydning for utviklingen av sykepleieprofesjonen. Sykepleieyrket har utviklet seg fra en praktisk virksomhet til en utdanning der vitenskapelig metode og forskning skal synliggjøres og ligge til grunn for sykepleierens yrkesutøvelse. Utdanningen skal hvile på vitenskapelig grunn samt etterprøvd erfaring, og utøvelsen av sykepleie skal skje i nært samarbeid med samfunnet. Dagens sykepleiere får gjennom sin utdanning både en profesjonseksamen og en akademisk utdanning og kan avlegge en kandidat eksamen (bachelor grad). Den vitenskapelige utdanningen omfatter ca. 6 studiepoeng fordelt på teori og praksis (Rammeplan 2008).

Vitenskapelig tenkning inklusive kritisk tenkning beskrives som viktige komponenter i de styrende dokumentene og representerer et grunnlag for utdanning og yrkesutøvelse. Kritisk tenkning har tradisjonelt vært knyttet til høgskole og universitetsutdanninger. Da også sykepleierutdanningen ble høgskoleutdanning, ble kritisk tenkning mer tydeliggjort i utdanningen blant annet i samband med undervisning om sykepleiekompetanse (Cowan et al. 2005). I følge Meleis (2005) har sykepleierutdanningen i høy grad fostret sykepleiere til å tjene og være underdanige med en prioritering av ”gjøren” av ulike oppgaver og i mindre grad prioritert refleksjon over handlinger.

Rammeplanen som styringsdokument for fagplaner, undervisningsplaner og tilrettelegging av studieprogrammer, betoner helse- og sosialfagutdanningenes overordnede mål som er å utdanne reflekterte yrkesutøvere, yrkesutøvere som setter mennesket i sentrum og som planlegger, organiserer og gjennomfører tiltak i samarbeid med brukere og andre tjenesteytere (Rammeplan 2008 s. 3). Den vitenskapelige kunnskapen skal synliggjøres både i de teoretiske og praktiske emnene i utdanningsprogrammet. Læringsutbyttet angir tydelig at studentene etter gjennomgått utdanning skal:

- kunne lese forskningsrapporter og nyttiggjøre seg forskningsresultater i yrkesutøvelsen
- kunne begrunne sine handlinger overfor brukere, andre yrkesutøvere og overfor arbeidsgivere ut fra et vitenskapsteoretisk og forskningsetisk syn
- kunne dokumentere eget arbeid, utføre prosjektarbeid og evaluere eget arbeid
- vise et helhetlig syn på mennesket og respekt for menneskets integritet og rettigheter
- identifisere etiske dilemmaer på samfunnsplan, i praktisk helsearbeid og sosialt arbeid

- reflektere over etiske problemstillinger, ha etisk handlingsberedskap og kunne avsløre verdikonflikter

Videre angis at utdanningen skal kvalifisere for et yrke og en yrkespraksis som er i stadig utvikling og endring. Læringen må ses i et livslangt perspektiv og sykepleieren har ansvar for sin egen kunnskapsutvikling innen det yrke hun/han utdannes til.

Hvordan undervisningen skal gjennomføres, tas opp i lov om universiteter og høyskoler (Kunnskapsdepartementet 2005). Den som underviser, skal formidle både vitenskapens normer for kritiserbarhet og alternative synspunkter, samt anerkjent forskningsbasert kunnskap. Den som underviser må selv forske eller være en del av et fagmiljø der det forskes og publiseres på områder som er relevante for studieprogrammet. NOKUT har som krav at undervisningen skal være forskningsbasert i bachelorutdanningen (Kunnskapsdepartementet 2005).

Forskningsbasert undervisning som begrep kan innebære at undervisningen beskrives som en **prosess** der målet er å ha en vitenskapelig tilnærming med fokus på kritisk tenkning og undring i forhold til konklusjoner, samt evne til å problematisere et tema (Björklund 2001). Ut fra studentenes perspektiv handler dette om en vitenskapelig holdning som kjennetegnes ved nysgjerrighet og undring. I studier av Björkström et. al (2003) framkom det at de fleste av studentene hadde en positiv innstilling til sykepleieforskning. Cirka 60 % kunne tenke seg å anvende resultater fra sykepleieforskning i sin kommende yrkesutøvelse, mens 25 % hadde aldri lest en vitenskapelig artikkel eller tidsskrift innen sitt eget fagområde. Flere studier viser at både holdning til forskning og viljen til å beherske kunnskap er faktorer som påvirker anvendelsen av forskningsresultater i yrket (Björkström et al. 2003; Wallin et al. 2003).

Forskningsbasert undervisning innebærer også at lærerne presenterer forsknings**resultater** i samband med undervisningen. Dette innebærer at studentene får kunnskap om forskningens nyeste resultater innen emneområdet og introduseres for en nasjonal og internasjonal kunnskapsfront. Videre skal studentene ha nærhet til forskning og forskere for å få mulighet til å delta i forskningsprosesser og at det dermed blir en naturlig forbindelse mellom forskning og undervisning. Deltakelse i utviklings- og forskningsarbeid gjennom studietiden bidrar både til en positiv innstilling til forskning innen yrkesområdet og til anvendelse av forskningsresultater etter utdanningen. Undervisning som gjennomføres i nær tilknytning til

forskningsmiljøer kan virke stimulerende på studentenes evne til kritisk tenkning og nysgjerrighet i forhold til forskning (Björklund 2001).

2 Hva kan forskningsbasert undervisning innebære?

Med utgangspunkt i de nevnte styrende dokumentene kan forskningsbasert undervisning gjennomføres ved at lærerne forankrer sin undervisning i pågående forskning og forskningsresultater ut fra undervisningens tema. Lærerne kan dessuten anvende litteratur som bygger på resultater fra annen forskning eller relatere til egne forskningsresultater. Videre kan lærerne veilede studenter til den forskningen lærerne selv har erfaring med og/eller driver med, hvilket gir muligheter for å presentere kunnskap om prosess- og resultatfaktorer. Studentenes eksamensarbeid på bachelor- og masternivå forventes å være en tillempning av vitenskapelig kunnskap. Ut fra et vitenskapelig problem skal studentene dokumentere sin evne til analyse og tolkning samt bidra med kunnskap som er relevant for feltet.

Som eksempel på progresjon under utdanningen kan studentene lese en avhandling allerede i første studieåret, samt lese, gjengi og kritisk granske original forskning (artikler) i tilknytning til ulike tema. Målet er å gjøre studentene til forskningskonsumenter tidlig i utdanningen. Dessuten kan studentene trene på å anvende biblioteket og utvalgte databaser, hvilket er en basiskunnskap for å kunne gjennomføre FoU prosjekter som yrkesaktiv sykepleier. I det andre studieåret bør studentene lære å vurdere og diskutere forskningsresultater, og i det tredje året planlegge og gjennomføre egne studier med krav på systematikk og vitenskapelig tilnærming som bygger på kunnskaper innen både kvantitative og kvalitative forskningsmetoder.

3 Gjennomføring av forskningsbasert undervisning

Organiseringen av arbeidet med videreutvikling av vitenskapelig metode som emne i undervisningen i bachelorutdanningen beskrives i henhold til tre nivåer og en prosessstruktur. De tre nivåene er 1) ledelsen ved seksjon for sykepleie, 2) koordinatorene og emneansvarlige, samt 3) lærergruppen ved de respektive studieenhetene. Progresjonsgruppen har fungert som en arbeidsgruppe med ansvar for planlegging, samordning og forankring på alle tre nivåene. Strukturen er tidsperioden (prosessen) og milepælene gjennom hvilke arbeidet med videreutvikling av vitenskapelig metode har foregått (Vedlegg 1).

Innledningsvis dannet professor Birgitta Hedelin en gruppe (Progresjongruppen) bestående av fire stipendiater, Bente Thyli, Sigrid Wangensteen, Ingrid Landgraff Østlie og Geir V. Berg med Birgitta som leder. Gruppen startet sitt arbeid i april 2005. Oppdraget besto i å utvikle sekvensering og progresjon av forskningsbasert undervisning gjennom bachelorprogrammet i sykepleie. Gruppen ønsket å få til en gjennomgående bruk av vitenskapelig tenkning gjennom hele utdanningsløpet hvor målet var å få de nyutdannede sykepleierne til å bli forskningskonsumenter. Arbeidet tok utgangspunkt i en erkjennelse av at lærerkollegiet sto på ulikt nivå med tanke på kompetanse i forskningsbasert undervisning og vitenskapelig tenkning.

Arbeidet startet med en kartlegging av undervisningsplanen og undervisningens innhold og dens sammenheng med mål i fagplanen og rammeplanen med tanke på forskningsbasert undervisning. Gjennom en diskusjon i progresjonsgruppen, og med seksjonsleder, studieprogramansvarlig og koordinatorene, ble vi enige om følgende:

- Gjøre en kartlegging av den enkelte studieenhet med tanke på bruken av vitenskapelige artikler i undervisningen, gjennomføringen av undervisning i forskningsmetode, og progresjonen gjennom utdanningsløpet.
- Videre skulle stipendiatene finne en vitenskapelig artikkel i forhold til hver sin studieenhet med forankring i lærergruppen.

Utgangspunktet var å satse på å utvikle lærernes kompetanse i forskningsbasert undervisning gjennom deltakelse og egenutvikling, dvs. at lærerne utviklet sin kompetanse gjennom selv å gjennomgå, analysere og diskutere forskningsartikler.

3.1 Forankring i ledelsen, koordinatorene og studieenhetene

Progresjonsgruppen med professor Birgitta Hedelin, og senere professor Inger Johansson som leder, søkte tidlig å forankre arbeidet i seksjonens ledelse. Hensikten var å sikre legitimitet for arbeidet. Dette ble gjort ved å informere seksjonsleder Lise Grindvoll Jensen og studieprogramansvarlig Gunn Rognstad om arbeidet og planene framover. Arbeidet med bruk av forskningsbasert undervisning, progresjon og stipendiatenes rolle ble tatt opp i koordinatormøtet i november 2005. Stipendiatene og Birgitta Hedelin ble invitert til å diskutere og legge en strategi for arbeidet framover. Senere ble det også avsatt tid i den

enkelte stipendiats arbeidsplan til dette arbeidet med 5 % av arbeidstiden. I den videre diskusjonen på dette stadiet ble en stipendiat knyttet til den enkelte studieenhet pluss en til videreutdanningene. Stipendiatene ble fordelt slik: Bente Thyli studieenhet 1, Ingrid Landgraff Østlie studieenhet 2, Sigrid Wangensteen studieenhet 3 og Geir V. Berg videreutdanningen.

Underveis startet også arbeidet med justering av målformuleringer i undervisningsplanene der Geir V. Berg og Inger Johansson deltok sammen med studieprogramansvarlig Gunn Rognstad og koordinatorene for de respektive studieenhetene.

3.2 Progresjonsgruppens arbeid

I møte den 9. januar 2006 definerte progresjonsgruppen sine oppgaver. Viktige spørsmål som ble diskuterte i denne fasen var knyttet til lærernes kompetanse med tanke på vitenskapsteori og kritisk tenkning, i hvilken grad det finnes språkbarrierer, hvilke artikler burde vi analysere sammen med lærerne, artiklenes tematiske relevans og fokus, hva finnes på litteraturlistene og hvordan synliggjøres forskningsbasert kunnskap i undervisningsplanene.

Kartlegging av den enkelte studieenhet i bachelorutdanningen samt i videreutdanningene hadde fokus på følgende aspekter: undervisning i vitenskapsteori og forskningsmetode i forhold til innhold og omfang, målformuleringer og litteraturlister i undervisningsplanene, bruk av vitenskapelige artikler i undervisningen, på hvilke områder, hvilke artikler anvendes og hvordan involveres studentene i vurderingen av artikler. Resultatet av kartleggingen ble presentert under et seksjonsmøte den 15. mars 2006, i tillegg trakk Sigrid Wangensteen fram relevante aspekter fra rammeplanen som gir føringer for vitenskapsteori og forskningsbasert undervisning. Stipendiatene presenterte sin kartlegging av mål, innhold og litteratur/ artikler med tanke på vitenskapsteori og forskningsmetode i den enkelte studieenhets undervisningsplan.

3.3 Arbeidet i studieenhet 1

Samarbeidet mellom studieenhet 1 og progresjonsgruppen, repr. ved Geir V. Berg, startet våren 2006. Hovedtanken i arbeidet var at lærerne skulle gå veien sjøl, noe de har gjort.

Samtidig har lærerne i studieenheten vært åpne for å få respons og innspill på sine tanker og ideer.

Fokus var på lærernes undervisning og undervisningens mål om at studentenes trening i å være forskningskonsumenter skulle starte tidlig i utdanningen. En artikkel ble valgt ut fra kriteriet om at det skulle være en vitenskapelig artikkel med relevans for studieenhet 1. Valget falt på en kvalitativ artikkel av Skovdahl, Larsson og Kihlgren (2003) med tittelen: Dementia and aggressiveness: video recorded morning care from different care units. *Journal of Clinical Nursing*, 12: 888-898.

Artikkelen ble presentert for lærerne i et studieenhetsmøte sammen med en sjekkliste for kritisk vurdering av kvalitative artikler hentet fra Kunnskapssenteret. Lærerne jobbet så videre utover vårsemesteret med artikkelen og sjekklista, et arbeid som endte opp i en presentasjon av deres analyse av artikkelen. I tillegg arbeidet man videre med å justere undervisningsplanen og hvordan en skulle jobbe med forskningsbasert undervisning.

I den perioden som har gått (fra 2006 og fram til våren 2009) har det vært 4-5 møter mellom lærerne i studieenheten og stipendiaten. Lærerne har gjennomført endringer og justeringer underveis og de har synliggjort temaene om vitenskapsteori, metode, etikk og fagutvikling ved å ha det som et eget kapittel i undervisningsplanen. Innholdet i vitenskapelig metode har senere blitt tilpasset de ulike temaene og emnekodene i undervisningsplanen. Med en slik synliggjøring tenker en seg at forskningens plass i undervisningen blir tydeligere og mer bevisstgjort. Videre blir koblingen til mål og pensum tydelig. Dette er også synlig for studentene i undervisningen, hovedsakelig i SPL 1012. Flere av diskusjonene med lærerne har hatt fokus på fagdidaktikk, dvs. undervisningens innhold og form i forhold til de justeringene man gjør i undervisningsplanen.

Som et resultat av arbeidet i studieenheten skulle studentene jobbe med artikkelanalyse i sin veiledede praksis og i R-vakter. Alt i alt har arbeidsprosessen i studieenhet 1 vært preget av en positivitet og kritisk endringsvilje som gradvis har gitt resultater. Våren 2009 arrangerte lærerne i studieenhet 1 et internt arbeidsseminar hvor temaet blant annet var arbeidet med forskningsbasert undervisning, her deltok også Geir V. Berg. Prosessen er i ikke avsluttet, men en ser at utviklingen fortsetter.

3.4 Arbeidet i studieenhet 2

Arbeidet i studieenhet 2 har i hovedsak hatt samme prosess som i studieenhet 1. Det vil si at lærergruppa i fellesskap med Ingrid Landgraff Østlie startet med en kartlegning av undervisningsplanens innhold, målformuleringer og hvilken litteratur som var relatert til vitenskapsteori og forskningsmetode. I 2006 og 2007 var arbeidet først og fremst fokusert på å analysere en relevant artikkel for å videreutvikle kritisk tenkning og forskningsforståelse blant lærerne i studieenheten. Valget falt på en kvalitativ artikkel av Eriksson M. og Svedlund M. (2006) med tittel 'The intruder': Spouses' narratives about life with a chronically ill partner. *Journal of Clinical Nursing*, 15; 324-333. Lærerne arbeidet med egen kritisk granskning, diskuterte i studieenheten sammen med Ingrid, og presenterte sine erfaringer på et personalseminar.

Høsten 2008 arrangerte lærerne i studieenheten et arbeidsseminar hvor fokus var arbeidet med forskningsbasert kunnskap i undervisningen. Med tanke på progresjon fra første til andre studieenhet vil et relevant mål for studentene i andre studieåret være å forstå og anvende forskningsprosessen, gjøre systematiske kunnskapssøk og anvende ulike kunnskapskilder. Dette innebærer at studentene i andre studieåret skal få muligheter til å øve på å lese vitenskapelig basert litteratur, kritisk tenkning og vurdering av klinisk relevans.

3.5 Arbeidet i studieenhet 3

Arbeidet i studieenhet 3 har i hovedsak hatt samme prosess som i studieenhet 1 og 2. Fra våren 2007 til våren 2008 hadde man 3 planleggingsmøter. Basis for disse møtene var den kartleggingen som var gjort i forhold til innhold, målformuleringer og litteratur i studieenhetens undervisningsplan hvor vitenskapelig metode var tema. Et ønske fra lærerne var å arbeide seg gjennom en vitenskapelig artikkel som var relevant for klinisk praksis i studieenhet 3. Valget falt på følgende artikkel: Öhman, M. & Söderberg, S. (2004) District nursing - sharing an understanding by being present. Experiences of encounters with people with serious chronic illness and their close relatives in their homes. *Journal of Clinical Nursing*, 13, 858-866. En delte videre lærerne inn i to grupper, hvor de jobbet med artikkelen. I første omgang brukte man Kunnskapssenterets mal i arbeidet med å granske artikkelen (Kunnskapssenteret). Hensikten var at lærerne skulle bli kjent med malen, innholdet i artikkelen og få trening i å granske en artikkel. Videre var inndeling i grupper

hensiktsmessig for å skape et rom for diskusjon blant lærerne. Dernest diskuterte man hvordan artikkelen skulle anvendes i undervisningen; dvs. et fagdidaktisk fokus. En ble der enige om at studentene skulle jobbe med artikkelen i R-vakter i VPH3011.

I planlegging av våren 2009 ble det diskutert om man skulle velge en ny artikkel, men man valgte å bruke samme artikkel videre. Begrunnelsen for dette var at artikkelen berørte mange relevante temaer fra kommunehelsetjenesten.

En aktuell utfordring i arbeidet i studieenhet 3 er sammensetningen av lærerteamet, lærerne i studieenhet 3 jobber også i studieenhet 1. Dette gir noen utfordringer i planleggingsarbeidet i studieenhet 3. Inntrykket er imidlertid at arbeidet med å bruke vitenskapelige artikler har vært smidigere og enklere i 2008 og 2009.

4 Bacheloroppgaven

Fortsatt er det en utfordring å få studentene til å synliggjøre bruken av vitenskapelige artikler i bacheloroppgaven. Jobben med struktur, innhold og mål med bacheloroppgaven er et viktig arbeid som vil gi føringer for hvordan undervisningsopplegget skal være forut for studentenes arbeid med bacheloroppgaven. Våren 2009 startet en gruppe ledet av professor Marie Louise Hall-Lord et arbeid med å utvikle og eventuelt revidere bacheloroppgaven, arbeidet fortsetter ut 2009. Arbeidet med bacheloroppgaven og forskningsbasert undervisning er et felles anliggende for alle lærerne ved seksjon for sykepleie.

5 Oppsummering

Som en sammenfatning har arbeidet med videreutvikling av vitenskapelig metode innen bachelorutdanningen i sykepleie innbefattet følgende:

- Kartlegging av vitenskapelig metode og forskningsetikk som tema i undervisningsplaner og den praktiske undervisningen i den enkelte studieenhet
- Undervisning av lærere i kritisk granskning av vitenskapelige artikler
- Studiedager og seminarer hvor lærerkollegiet i den enkelte studieenhet har arbeidet med vitenskapelig metode og presentert eget granskningsarbeid

- Utvikling av bibliotekkunnskap – søk i databaser og studieoppgaver relatert til søkeprosessen
- Utvikling av målformuleringer i undervisningsplanene for å synliggjøre vitenskapelig metode
- Oversikt over forelesninger og litteratur med fokus på vitenskapelig metodeutvikling
- Utvikling av eksamensoppgaver relatert til fag og vitenskapelig metode
- Revidering og godkjenning av fagplan og undervisningsplan v/ studieprogram-ansvarlige og studienemnden våren 2009

Forskningsbasert undervisning ved Seksjon for sykepleie beskrives også i Studiehåndbok 2008-2009. http://hig.no/layout/sc/print/studiehaandbok/studiehaandboeker/2008_2009/stud

6 Diskusjon – synspunkter fra progresjonsgruppen

Arbeidet med integrering og synliggjøring av forskning og vitenskapelig tenkning i bachelorprogrammet har utviklet seg gjennom ulike prosesser. Stipendiatene har jobbet forskjellig i forhold til sine respektive studieenheter og har selv også vært underveis i sin egen faglige utvikling.

I sine studier viser Hallin (2009) at det lærende miljøet har stor betydning i all utvikling av fag, og en viktig suksessfaktor er et miljø der teori, praksis, forskning og refleksjon integreres. Utdanningen av sykepleiere skal hvile på en vitenskapelig grunn (Rammeplan 2008).

Hvordan den forskningsbaserte undervisningen skal utformes er fortsatt et aktuelt spørsmål ved alle læresteder/høgskoler/universiteter. Studier av Säljö et al. (2006) viser at majoriteten av lærere og utdanningsansvarlige betoner betydningen av forskningsbasert undervisning for å nå utdanningens mål. Studentene trenger å ta del i aktuell forskning – trenes i kritisk tenkning og evne til problemløsning.

Selv studenter i studien til Säljö et al. (2006) anså at forskningen er en viktig del av undervisningen. De verdsetter kontakt med forskere og de er enige i at de har fått en skoloring i kritisk tenkning. Derimot kjenner de seg usikre på om forskning bør være prioritert sammenlignet med mer yrkesforberedende temaer. Hvordan forskningsbasert undervisning skal styrkes i utdanningen beskrives av Säljö et al. (2006) med følgende forslag:

- Gjøre institusjonens/avdelingens forskning og dens forbindelse til utdanningen mer synlig og tydelig for studentene for at de skal forstå hva vitenskap kan være
- Seminarer bør utvikles som en akademisk grunnform på alle nivåer
- Gjennomgå veiledningens funksjon og kvalitet

7 Konklusjon

Det har vært fornuftig og strategisk riktig å starte med en forankring av dette arbeidet i lærergruppa, og så etter hvert forankre det i ledelsen som en forsterkning av arbeidets berettigelse. Denne strategien har vært viktig og helt nødvendig for å kunne skape endringer. Vi er nå bedre forberedt og rustet til mer aktivt å bruke vitenskapelige artikler og integrere vitenskapelig metode i undervisningen innenfor den enkelte studieenhet.

Progresjonsgruppa forsøkte å gjøre en enkel evaluering av studentenes og lærernes erfaringer og tanker om forskningsbasert undervisning. Hensikten var å få informasjon om hvor vi står i forhold til forskningsbasert undervisning. Det var imidlertid så lav svarprosent at en ikke har noe representativt bilde. Mulige forklaringer på dette kan være mange, men blant annet mangel på tydelig informasjon om hvorfor vi ville ha denne informasjonen, spørsmålene kunne være utydelige eller at det var et ugunstig tidspunkt. Vi mener det er et behov for en videreføring av arbeidet med forskningsbasert undervisning.

8 Forslag til videre arbeid

Ansvar for en fortsatt utvikling av forskningsbasert undervisning kommer først og fremst til å ligge hos den enkelte emneansvarlige og studieprogramansvarlig. Progresjonsgruppen vil fortsatt eksistere som en referansegruppe som kan gi støtte og være en diskusjonspartner for emneansvarlige og ledelsen. Arbeidet bør følges opp videre og vi foreslår en grundigere evaluering av implementeringen av forskningsbasert undervisning. Studieprogramansvarlig bør ha ansvaret for evalueringen, og vi foreslår at evalueringen igangsettes i løpet av høsten 2010. Forskningsbasert undervisning kan også være en del av fagutviklingsmøtene ved seksjonen.

Referanser

Bjørklund, S (2001). "Om forskningsanknytning" SUHF & Uppsala universitets konferens om grundutbildningens forskningsanknytning. Uppsala; 17. oktober 2001.

Björkström, M, Johansson I, Hamrin E & Athlin E (2003). Swedish nursing students' attitudes to and awareness of research and development within nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 41(4), 393-402.

Christiansen, B, Heggen K & Karseth B (2004). *Klinikk og akademia*. Universitetsforlaget.

Cowan, DT, Norman I & Coopamah VP (2005). Competence in nursing practice a controversial concept – a focused review literature. *Nurse Education Today*, 24, 355- 362.

Fagplan for 3-årig sykepleieutdanning. <http://www.hig.no>

Hallin, K (2009). Att vara sjuksköterska: En studie av sjuksköterskeprofessionen avseende omvårdnad, handledning och utveckling. Akademisk avhandling. Mittuniversitetet, Sverige; 2009:76.

Kunnskapsdepartementet (2005). Lov om Universiteter og Høyskoler. <http://www.lovdatab.no/all/nl-20050401-015.html>

Kunnskapssenteret. <http://www.kunnskapssenteret.no/Verkt%C3%B8y/2031.cms>

Meleis, AI (2005). *Theoretical Nursing: Development and progress*. Lippincott-Raven, Philadelphia, USA.

Rammeplan (2008). Rammeplan for sykepleieutdanning. Kunnskapsdepartementet. <http://.regjeringen.no/Upload/KD/Vedlegg/UR/Rammeplaner/Helse/126188809-10-200602190-52.pdf>

Säljö, R & Södling M (2006). Utbildning på vetenskaplig grund – röster från fältet. Tematiska studier. Högskoleverket, Rapport 2006:46.

Oversikt av milepæler og aktiviteter gjennom arbeidprosessen

Vedlegg 1

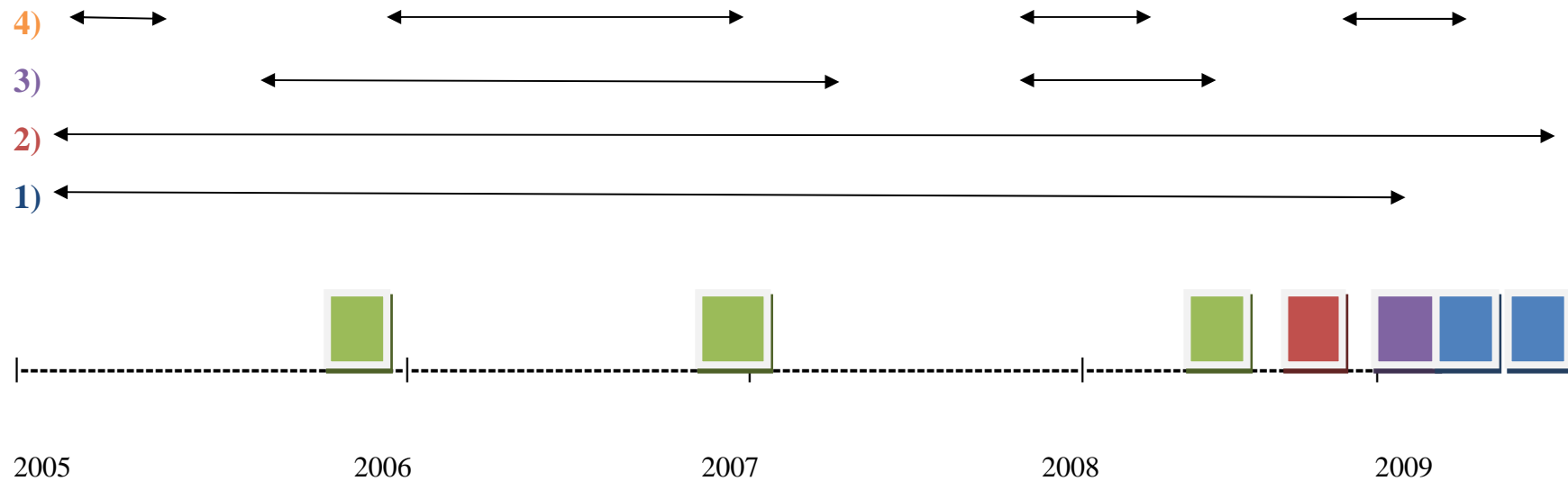
1) Progresjonsgruppen

2) Studieenhetene

3) Koordinatorene og studieprogramansvarlig

4) Ledelse for sykepleiefag

5) Aktiviteter/hendelser/milepæler

5) Fellesaktiviteter seksjonsmøte/seminardager

 Arbeidsseminar studieenhet 2

 Arbeidsseminar studieenhet 1

 Rapport fra progresjonsgruppe

